

Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap

TEMA

12

**FORBRUKERTJENESTEN
BÅTUTLEIE**

Utgitt av: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 2012

ISBN: 978-82-7768-280-8

Foto: Forside: Sverre Lundh Limtun
Bakside: Wenche Hoff

Grafisk produksjon: Erik Tanche Nilssen AS, Skien

FORBRUKERTJENESTEN BÅTUTLEIE

Fokus på sikkerhet ved båtutleie og sikkerhetsutstyr

INNHOOLD

DEL 1. INNLEDNING OG BAKGRUNN	3	DEL 3. TILSYNSAKSJON 2011	10
1. Innledning	3	1. Valg av tilsynsobjekter og hva	
2. Bakgrunn	3	DSB kontrollerte	10
DEL 2. MYNDIGHETER, REGELVERK		2. DSBs funn under tilsynene	10
OG ULYKKESSTATISTIKK	4	3. DSBs forventninger til bransjen	11
1. Myndigheter med forvaltningsansvar for		3.1 Tilbakemelding fra tilbyderne av	
forbrukertjenesten båtutleie	4	forbrukertjenesten båtutleie	12
2. Informasjon om DSB	4	4. Er det tryggere å leie båt som følge av	
3. DSBs fag- og tilsynsområde knyttet til		DSBs tilsyn?	13
forbrukertjenesten båtutleie	4	5. Oppsummering og tiltak	13
4. Lov om kontroll med produkter og		DEL 4. VEDLEGG	15
forbrukertjenester (produktkontrollloven)	5	Vedlegg A: Utvalgte virksomheter for tilsyn	
4.1 Forskrift om konstruksjon,		med forbrukertjenesten båtutleie...	15
utforming og produksjon av		Vedlegg B: Samlerapport avvik og anmerkinger	
personlig verneutstyr (PVU)	7	avdekket hos virksomheter som	
4.2 Forskrift om systematisk helse-, miljø-		tilbyr forbrukertjenesten båtutleie	
og sikkerhetsarbeid i virksomheter		2011 (med kommentarer)	16
(internkontrollforskriften).....	7	Vedlegg C: Forkortelser	18
4.3 DSBs forebyggende arbeid angående		Vedlegg D: Kilder	18
forbrukertjenesten båtutleie	8	Vedlegg E: Veiledninger, informasjonsmaterieil	
5. Ulykkesstatistikk	9	og aktuelle nettsider	18
		Vedlegg E: Liste over standarder	
		(ikke uttømmende).....	19

DEL 1. INNLEDNING OG BAKGRUNN

1. INNLEDNING

Sikkerhet ved forbrukertjenesten båtutleie ble valgt ut som særskilt tilsynsområde av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i 2011, fordi dette er en aktivitet som kan ha stort risikopotensiale for brukerne. Mange mennesker har stor glede av skjærgården i Norge, men det er viktig å vite at forbrukertjenesten båtutleie også kan innebære risiko og skal utøves med respekt og forsiktighet. Det er den som tilbyr forbrukertjenesten med tilhørende utstyr som har ansvaret for å vurdere sikkerheten og ha beredskap ved uønskede hendelser. DSB skal føre tilsyn med at tilbydere tar det ansvar de har, slik at det tilbys en sikker forbrukertjeneste og at utstyret som benyttes er trygt og i henhold til gjeldende regelverk.

DSB utførte i 2011 flere tilsyn med tilbydere av forbrukertjenesten båtutleie. Tilsynene hadde særskilt fokus på at kravene til systematisk sikkerhetsarbeid er gjennomført i virksomhetene (internkontroll) og at beredskapsrutiner forelå. Denne rapporten inneholder regelverk knyttet til forbrukertjenesten og medfølgende utstyr. Rapporten inneholder også resultatene fra DSBs tilsyn med forbrukertjenesten båtutleie i 2011, og oversikt over annet forebyggende arbeid DSB utfører på området. Rapporten omhandler videre DSBs erfaringer, forventninger og aktuelle tiltak DSB mener det er behov for å iverksette.

Denne rapporten inngår som et av tiltakene når det gjelder informasjon til tilbydere av forbrukertjenesten båtutleie og sikkerhetsutstyr.

2. BAKGRUNN

DSB valgte å ha særskilt fokus på sikkerhet ved forbrukertjenesten båtutleie og sikkerhetsutstyr under tilsyn i 2011. Dette er en aktivitet som det er knyttet stor risiko til, og som det har skjedd flere dødsfall i forbindelse med i de senere årene. Det var 32 drukningsulykker i 2011, hvorav 14 var som følge av fall over bord. Sjøfartsdirektoratet uttrykker at særlig små båter er utsatt. Fisketurister utgjør ca. 10 prosent av de omkomne (kilde: Sjøfartsdirektoratet). Tilsyn er et viktig virkemiddel for å øke sikkerheten hos virksomhetene og dermed for brukerne av forbrukertjenesten og produktene. DSB ønsket at tilsynsaksjonen skulle gi svar på hvordan den enkelte virksomhet som tilbyr båtutleie arbeidet med ivaretagelse av sikkerheten i tjenesten. Fisketurisme og utleie av båt er et område med økende aktivitet i Norge, vi har også gjennom tilsynene erfart at det er stadig flere utenlandske aktører som tilbyr båtutleie. Gjennom tilsynene ønsket DSB å få en bedre oversikt over de tilbyderne som er på markedet.

Tilsynsaksjonen var også en viktig informasjonskilde for DSB når det gjelder arbeid med ny forskrift om sikkerhet ved forbrukertjenester. DSB har fått i oppdrag av Justis- og beredskapsdepartementet å utarbeide en ny forskrift som vil stille generelle sikkerhetskrav for alle typer forbrukertjenester. I den forbindelse vil det bli gjort en vurdering av om dagens spesifikke krav til forbrukertjenester skal videreføres eller om kravene bør revideres. Resultatene og erfaringene fra tilsynsaksjonen vil være et viktig grunnlag for disse vurderingene.

DEL 2. MYNDIGHETER, REGELVERK OG ULYKKESSTATISTIKK

1. MYNDIGHETER MED FORVALTNINGSANSVAR FOR FORBRUKERTJENESTEN BÅTUTLEIE

I Norge er krav til sikkerhet ved forbrukertjenester og utstyr gitt i ulike regelverk som forvaltes av ulike myndigheter.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er fag- og tilsynsmyndighet for forbrukertjenester og personlig verneutstyr som benyttes i tjenesten.

Sjøfartsdirektoratet har tilsyn med norske skip og utenlandske fartøy i norsk farvann med hjemmel i skipssikkerhetsloven samt lov om fritids- og småbåter.

Fiskeridirektoratets hovedmål er å sikre lønnsom og verdiskapende fiskeriaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø. Fiskeridirektoratet gir råd til Fiskeri- og kystdepartementet om forvaltning av fiskeriene, akvakulturnæringen og marine arealer – og direktoratet kontrollerer at lover og regler blir fulgt.

2. INFORMASJON OM DSB

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet. DSB skal være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser. DSB skal sørge for god beredskap og effektiv ulykkeshåndtering. Samfunnssikkerhetsarbeidet i DSB er delt inn i flere områder hvor "Sikkerhet i hverdagen" er et område. I dette inngår arbeid med sikkerhet knyttet til produkter og forbrukertjenester innenfor lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven). Målsettingen er å redusere risikoen for alvorlige skader og dødsfall som følge av bruk av produkter eller forbrukertjenester.

En av DSBs hovedstrategier er å tilstrebe at systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid legges til grunn i det forebyggende arbeidet i den enkelte virksomhet. I sitt forebyggende arbeid har DSB fokus på at produsenter, importører og forhandlere av produkter og tilbydere av forbrukertjenester ivaretar forbrukernes sikkerhet på en systematisk måte. For ytterligere informasjon om DSBs arbeidsområder, se www.dsb.no.

3. DSBs FAG- OG TILSYNSOMRÅDE KNYTTET TIL FORBRUKERTJENESTEN BÅTUTLEIE

DSB er fag- og tilsynsmyndighet etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven). DSB skal føre tilsyn med at krav i eller i medhold av produktkontrollloven med tilhørende forskrifter overholdes. Aktuelt regelverk for tilbydere av forbrukertjenesten båtutleie samt utleie, import og omsetning av produkter da spesielt personlig verneutstyr:

- lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11. juni 1976 nr. 79
- forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 6. desember 1996 nr. 1127
- forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr (PVU) av 19. august 1994 nr. 0819

Foto: Colourbox

4. LOV OM KONTROLL MED PRODUKTER OG FORBRUKERTJENESTER (PRODUKTKONTROLLOVEN)

Forbrukertjeneste

Produktkontrollloven omfatter forbrukertjenester som ikke er særskilt regulert sikkerhetsmessig i annen lovgivning. Med forbrukertjenester menes en tjeneste som tilbys hovedsakelig til private brukere. Med sikker forbrukertjeneste menes en tjeneste som med utgangspunkt i normale vilkår for gjennomføring ikke medfører uakseptabel risiko for helseskade. Forbrukertjenester omfatter det utadrettede tilrettelagte tilbudet, inkludert opplæring og utleie/utlån av båt og utstyr. Det er ikke avgjørende om den som tilbyr tjenesten er en offentlig eller privat virksomhet, om det er næringsvirksomhet eller frivillig virksomhet, eller om det tas betaling for deltagelse i tjenesten.

Produkter

Produktkontrollloven omfatter produkter som ikke er særskilt regulert sikkerhetsmessig i annen lovgivning. Produsent, importør, forhandler og andre tilbydere av produkter er ansvarlige for at produkter som gjøres tilgjengelige for forbruker, er sikre. I forbindelse med båtutleie vil slike produkter kunne omfatte flyteutstyr, navigasjonsutstyr etc.

Dette ansvaret innebærer blant annet:

- å ha nødvendig kunnskap om produktet og dets egenskaper
- å vurdere et produkts risiko for å forårsake personskade og treffe rimelige tiltak for å unngå at slik skade oppstår
- å informere forbrukeren om potensielt farlige egenskaper og angi tydelige begrensinger i bruk, samt gi bruksanvisninger/vedlikeholdsanvisninger for sikker bruk av produktet

For enkelte produkter er nærmere krav fastsatt i forskrift. For produkter eller forhold knyttet til produkter som ikke er regulert i forskrift, gjelder produktkontrollloven direkte.

Når anses et forbrukerprodukt eller en forbrukertjeneste å være sikker?

Produktkontrollloven gir ingen konkrete sikkerhetskrav til produkter og forbrukertjenester. Slike krav spesifiseres ofte i forskrifter. I flere forskrifter henvises det videre til krav gitt i standarder. Ifølge loven anses forbrukerprodukter og forbrukertjenester å være sikre når de er i overensstemmelse med kravene i harmonisert europeisk standard eller nasjonal standard på området. En harmonisert standard er en teknisk spesifikasjon, som er utarbeidet av den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN og som er vurdert av EU-kommisjonen for å gi løsninger som antas å

tilfredsstille direktivenes grunnleggende sikkerhetskrav. Standardene er ikke juridisk forpliktende, men dersom andre normer legges til grunn, må tilfredsstillende sikkerhet kunne dokumenteres for disse. Dersom standarder ikke dekker alle risikoaspekt ved et produkt, må produktet risikovurderes særskilt og dette må dokumenteres. For utstyr det ikke finnes standard for, må sikkerhetsnivået vurderes ut fra egne kriterier, forventet bruk, teknisk utviklingsnivå og lignende (se nærmere i produktkontrollloven § 3b). Det finnes standarder for en del utstyr, eksempelvis flyteutstyr (se vedlegg I). Standard Norge (www.standard.no) kan kontaktes for bestilling og mer informasjon om forskjellige standarder.

Krav til eier eller leder av virksomhet som tilbyr båtutleie

Produktkontrollloven stiller krav til at den som tilbyr båtutleie har ansvar for at sikkerheten er ivarettatt, og må ha nødvendig kunnskap for å vurdere risiko ved den tjenesten som tilbys. Dette gjelder også produkter som inngår i tjenesten (personlig verneutstyr, m.v.). Selv om virksomheten (tilbyder) bruker en konsulent eller får annen ekstern hjelp i vurderingen, er det fortsatt eier eller leder av virksomhet som tilbyr tjenesten som har hovedansvaret for at sikkerheten til enhver tid blir ivarettatt.

Bruk av verneutstyr

For noen forbrukertjenester er bruk av personlig verneutstyr (PVU) viktig for å kunne gjennomføre tjenesten eller for å ivareta sikkerheten ved tjenesten. Eksempler på dette er redningsvest, flytevest eller annet flyteplagg. I tilfeller hvor verneutstyr er påbudt eller nødvendig, har tilbyder ansvar for at forbruker blir tilbudt sikkert verneutstyr, eventuelt ved å kontrollere utstyr som forbruker har blitt pålagt å ta med. Forbruker må gis innføring i sikker bruk av utstyret. Nærmere krav til utstyr er gitt i forskrift om PVU.

Informasjon og opplæring

Tilbyder av forbrukertjenesten skal gi tilstrekkelig opplæring i bruk av båt og utstyr samt varslingsrutiner ved uhell eller andre hendelser. Slik opplæring skal bidra til at aktiviteten utøves på en tryggest mulig måte i de farvann tjenesten skal foregå. Tilbyder må til enhver tid vurdere egnetheten til de som skal benytte seg av tjenesten.

Meldeplikt

Den som eier eller leder virksomhet som tilbyr båtutleie og som vet eller burde vite at denne utgjør en uakseptabel risiko for helseskade, har plikt til å melde fra til DSB om dette ifølge produktkontrollloven § 6b. Meldeplikten gjelder også produsent, importør og distributør som omsetter produkter med uakseptabel risiko for helseskade. Med

uakseptabel risiko menes fare for dødsfall og alvorlige helseskader. Hvis det er tvil om hvorvidt produktet eller forbrukertjenesten utgjør en uakseptabel risiko for helseskade, bør virksomhetene rådføre seg med DSB. Elektroniske meldeskjemaer er tilgjengelige på www.dsb.no

Tiltak ved farlige forbrukertjenester

Produktkontrollloven stiller krav til at den som eier eller leder virksomhet som tilbyr båtutleie, eller utfører arbeid i en slik virksomhet, skal treffe rimelige tiltak for å forebygge at tjenesten medfører helseskade. Dersom virksomheter vet, eller burde vite, at forbrukertjenesten de tilbyr utgjør en uakseptabel risiko for helseskade, plikter de å foreta en vurdering av sikkerheten og iverksette nødvendige tiltak samt melde DSB om den uakseptable risikoen for helseskade. Nødvendige tiltak kan være forebyggende tiltak som bidrar til å redusere risikoen, offentliggjøring av advarselsinformasjon til brukere, med mer. Internkontrollforskriften stiller krav til at virksomheter har rutiner for iverksettelse av tiltak ved farlige forbrukertjenester.

Tiltak ved farlige produkter

Produktkontrollloven stiller krav til at den som produserer, importerer, omsetter eller på annen måte behandler produkt (for eksempel utleie og utlån) som kan medføre risiko for helseskade, skal iverksette rimelige/nødvendige tiltak for å redusere risikoen. Dersom virksomheter blir kjent med at produkter de omsetter, leier ut etc. utgjør en uakseptabel risiko for helseskade, plikter de å foreta en ny vurdering av sikkerheten og iverksette nødvendige tiltak samt melde DSB om hendelsen. Nødvendige tiltak kan være retting av mangel på utstyr, salgsstopp, tilbaketrekking fra salg/utleie, tilbakekalling fra forbrukere, destruksjon av utstyr og informasjon til forbrukere. Dersom virksomhet er importør eller forhandler av utstyr, forventes det at man kontakter produsent når man oppdager sikkerhetsfeil ved utstyr. Dette for å sikre at produsenten gir andre importører av utstyret informasjon om sikkerhetsmangler slik at uhell kan unngås. Internkontrollforskriften stiller krav til at virksomheter har rutiner for iverksettelse av tiltak ved farlig produkt. Det er utarbeidet en veileder som hjelpemiddel for bransjen ved iverksettelse av korrigerende tiltak, se ”Guidelines for Businesses to manage Product Recalls & Other Corrective Actions” på www.dsb.no

Farlige produkter og RAPEX

RAPEX er EUs informasjonssystem om farlige forbrukerprodukter, med unntak av mat, farmasøytiske produkter og medisinsk utstyr. DSB er kontaktmyndighet for RAPEX i Norge. Hensikten med systemet er å utveksle informasjon om farlige produkter innen EU/EØS-området,

slik at tiltak kan iverksettes av nasjonale myndigheter for å begrense forekomsten av farlige produkter i markedet, og dermed forebygge helseskade. Norge mottar jevnlig meldinger om farlige produkter funnet på markedet i andre land i EU/EØS. Norske myndigheter plikter å sende meldinger om farlige produkter vi finner på det norske markedet via RAPEX.

På www.dsb.no finnes oversikt over produkter med farlige egenskaper som er funnet på det norske markedet. Forhandler, importør eller produsent av produktene i listen har enten fått et pålegg om tiltak fra DSB eller frivillig satt i verk nødvendige tiltak for å fjerne farlige produkter fra markedet. Det finnes også en liste over farlige produkter på www.dsb.no som DSB har fått melding om fra andre EU/EØS-land. Produktene i listen kan være i omsetning i Norge.

For produsent, importør eller forhandler av produkter vil det være nyttig å følge med på disse listene for å forhindre at man selv omsetter noen av disse produktene.

Tilsyn

DSB skal påse at virksomheter som tilbyr båtutleie som en forbrukertjeneste arbeider systematisk for å tilby en sikker tjeneste. DSB vil ved tilsyn fokusere på den risikovurdering eier av virksomhet har gjennomført før forbrukertjenesten tilbys, samt de rutiner og ansvarsforhold som skal foreligge i virksomhetens internkontrollsystem.

DSB skal også påse at virksomheter som tilbyr produkter, arbeider systematisk med produktsikkerhet slik at kun trygge produkter som oppfyller krav i regelverket, tilbys forbrukere. DSB vil ved tilsyn spesielt fokusere på innkjøpsrutiner, risikovurderinger, opplæring, rutiner for tilbakekalling av farlige produkter med mer. Etter utført tilsyn vil virksomheten motta en tilsynsrapport fra DSB hvor eventuelle avvik og anmerkninger er gitt, samt en frist for når avvikene skal være rettet opp.

DSBs erfaring fra tidligere viser at tilsyn som virkemiddel har to hovedfunksjoner. Det ene er kontroll av at regelverk følges og det andre er at gitt informasjon knyttes til forståelse av regelverk og hvordan dette kan utføres i praksis. Siden DSB opplever at informasjonsbehovet er stort, ble det satt fokus på dette under tilsynene. Tilbyderne mottok derfor informasjonsmateriell og veiledning fra DSB under tilsynet.

Reaksjonsmidler

DSB kan iverksette tiltak overfor ansvarlig virksomhet dersom kravene til produktsikkerhet eller sikkerhet ved

forbrukertjenesten ikke er oppfylt. Tiltakene kan være å stanse salg av et produkt, pålegge tilbakekalling av et produkt fra forbruker, stanse tilbud om båtutleie og/eller ilegge tvangsmulkt for å sikre etterlevelse av de plikter som er gitt i lover, forskrifter og vedtak. Anmeldelse kan være aktuelt ved alvorlige forhold.

4.1 FORSKRIFT OM KONSTRUKSJON, UTFORMING OG PRODUKSJON AV PERSONLIG VERNEUTSTYR (PVU)

Krav til personlig verneutstyr

Personlig verneutstyr (PVU) er enhver anordning som er bestemt til å bæres eller holdes av brukeren med henblikk på beskyttelse mot en eller flere risikoer som kan true dennes helse og sikkerhet. Dette til forskjell fra redningsutstyr og lignende, som kommer til anvendelse når risikoen er utløst og den uønskede hendelsen inntreffer.

PVU skal oppfylle kravene i direktiv 89/686/EEC Personal Protective Equipment som er omsatt til norsk regelverk i forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr. Alt PVU som gjøres tilgjengelig for forbruker skal være CE-merket (se info om CE-merking på www.dsb.no) og det skal følge med en bruks- og vedlikeholdsanvisning på norsk. Produsenten eller dennes representant skal utstede en samsvarserklæring hvor det bekreftes at et markedsført PVU er i samsvar med denne forskriften. Erklæringen skal alltid være tilgjengelig hos produsenten eller dennes representant og skal på forlangende forelegges myndighetene. Enkle typer av PVU (klasse I) skal vurderes av produsenten selv (egenerklæring). Alt annet PVU (klasse II og III) skal være testet av utpekte kontrollorgan (notified body) før produsenten eller dennes representant utsteder samsvarserklæring og setter på CE-merket. For PVU er det utarbeidet en rekke harmoniserte standarder. Disse standardene er utarbeidet for å oppfylle minste sikkerhetskrav i regelverket.

EU har laget en guide for PVU som gir veiledning i hvordan PVU skal kategoriseres. EU har også laget en liste over utpekte kontrollorgan (notified bodies) i Europa. Se lenker på www.dsb.no.

Importører av PVU til Norge må være oppmerksomme på at de etter produktkontrollloven har ansvar for og skal ha kunnskap om produktene de importerer er sikre. Dette vil si at importørene må kunne dokumentere at produktet er i samsvar med regelverket, at produktet er testet av et utpekt kontrollorgan i EU/EØS, at produktet er CE-merket og at det foreligger samsvarserklæringer og aktuell testdokumentasjon. Importørene plikter å påse at det

foreligger bruks- og vedlikeholdsanvisning på norsk for importerte produkter. DSB kan forlange dokumentasjon nevnt ovenfor innen rimelig tid.

Dersom det personlige verneutstyret må tilpasses personlig, eller forbruker må gjøres spesielt oppmerksom på vedlikehold, må dette gjøres kjent for forbruker ved innkjøp eller utleie/utlån. Det samme gjelder dersom sikkerheten ved et PVU kan svekkes hvis det utsettes for en ulykke og i så fall ikke kan brukes mer.

4.2 FORSKRIFT OM SYSTEMATISK HELSE-, MILJØ- OG SIKKERHETSARBEID I VIRKSOMHETER (INTERNKONTROLLFORSKRIFTEN)

Plikt til internkontroll

Internkontroll er ment som et verktøy for virksomhetene for å sikre at relevante krav i regelverket er oppfylt og at det arbeides systematisk med sikkerhet. Den som tilbyr båtutleie som en forbrukertjeneste har en plikt til å inneha systematisk internkontroll, og skal kartlegge mulige farer. Videre skal det gjennomføres en skriftlig risikovurdering av tjenesten før den tilbys forbruker og nødvendige tiltak skal gjøres for å redusere risiko til et akseptabelt nivå. Interkontrollsystemet skal være tilpasset virksomhetens aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Systemet skal praktiseres og oppdateres ved behov. Den som tilbyr båtutleie som en forbrukertjeneste skal være kjent med faktorer som påvirker risikoen forbundet med sitt tilbud. Dette kan omfatte vurdering av kompetanse/forutsetninger hos deltakerne, vær, vind og tidevannsforskjeller, sikkerheten ved produkter som inngår i tjenesten samt andre forhold som må vurderes løpende. Det skal utarbeides en plan for beredskap i tilfelle uønskede hendelser inntreffer. Dette kan være personskader, værforhold, eller andre årsaksforhold som kan påvirke sikkerheten.

Dersom virksomheten tilbyr utstyr for salg, utleie og/eller utlån må det også her arbeides systematisk for at slikt utstyr er sikkert. Dette innebærer blant annet gjennomføring av risikovurdering av produkter før de gjøres tilgjengelig for forbruker, innarbeidelse av sikkerhetskrav i innkjøpsrutiner, løpende oppfølging etter hendelser med mer. Virksomheter må etablere rutiner for håndtering av klager og avvik knyttet til sikkerhet ved produkter og tilbakekalling av farlige produkter. Ønskes ytterligere informasjon, se *Veileder i internkontroll for importører og produsenter av forbrukerprodukter* som er tilgjengelig på www.dsb.no. Systemet for internkontroll må inneholde klare oppgaver og ansvarsforhold knyttet til sikkerhet ved produkter og

forbrukertjenester, og skal kunne dokumenteres skriftlig og være tilgjengelig ved etterspørsel fra myndigheter. Nærmere om krav til innhold i internkontroll er gitt i forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

DSB har utarbeidet *Temaveiledning i risikoanalyse for risikofylte forbrukertjenester* som hjelp for virksomheter i arbeidet med å ivareta ansvaret for sikring av sine forbrukertjenester og forebygge helseskader hos forbrukere. Veilederen er tilgjengelig på www.dsb.no.

4.3 DSBs FOREBYGGENDE ARBEID ANGÅENDE FORBRUKERTJENESTEN BÅTUTLEIE

DSB arbeider med sikkerhet knyttet til produkter og båtutleie med hjemmel i lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven). Målsettingen er å redusere risikoen for alvorlige skader og dødsfall som følge av bruk av produkter eller tjenesten båtutleie.

DSB skal påse at de som omsetter produkter og/eller tilbyr båtutleie tar det ansvaret de har for å ivareta sikkerheten til forbruker. DSB har lagt ut aktuell informasjon om regelverk, veiledere, retningslinjer og lignende på vår hjemmeside www.dsb.no. DSB har kontakt med bransjen for informasjonsutveksling om endringer i regelverk med

mer. DSB følger opp alvorlige ulykker knyttet til båtutleie og bistår politiet i deres etterforskning av slike ulykker dersom dette etterspørres.

DSB har i samarbeid med Sjøfartsdirektoratet, Fiskeridirektoratet, Innovasjon Norge og NHO Reiseliv utarbeidet brosjyren *Turistinformasjon – om fiske og sikkerhet til sjøs i Norge* som er tilgjengelig på www.dsb.no. Brosjyren er et av tiltakene gruppen har utarbeidet for å forebygge alvorlige hendelser og dødsfall. Brosjyren inneholder informasjon til fisketurister om hvilke regler som gjelder for fiske og spesielt sikkerhet til sjøs i Norge. Bruk av fritidsbåt til fiske og friluftsliv i Norge gir deg muligheten til å oppleve noe av det vakreste av norsk natur. Det er imidlertid svært viktig at både tilbyder og mottaker av tjenesten setter seg godt inn i de risikofaktorer som er forbundet med bruk av båt i Norge. Den norske naturen byr tidvis på enorme krefter. DSB anbefaler derfor å ha respekt for farene og forberede seg godt før aktiviteten.

Tilbydere av produkter og/eller forbrukertjenester som utgjør en uakseptabel risiko for helseskade, har en plikt til å melde fra til myndighetene om dette. Det finnes meldeskjema på www.dsb.no. Det er også elektroniske meldeskjema (bekymringsmelding) for forbrukere som ønsker å melde fra til DSB om en farlig/potensielt farlig forbrukertjeneste eller produkt. Skjemaet finner du på www.dsb.no.

Foto: Colourbox

Oppfølging av slike meldeplikts- og bekymringsmeldinger er en viktig del av DSBs forebyggende arbeid. DSB vurderer alle innkomne meldinger og iverksetter tiltak dersom dette vurderes som nødvendig. Meldinger om slike uønskede hendelser og uhell vil inngå som grunnlag for DSBs forebyggende arbeid, som valg av tilsynsområder og objekter, informasjonstiltak og regelverksutvikling.

5. ULYKKESSTATISTIKK

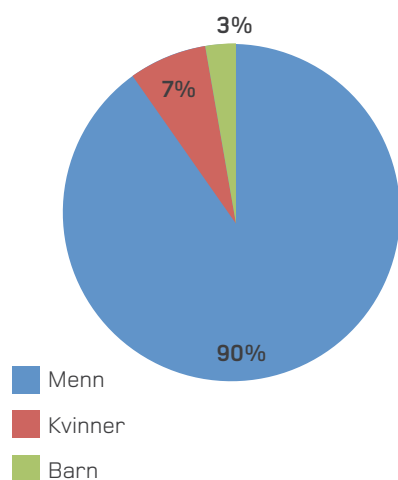
Et stort antall fisketurister kommer til Norge for å fiske hvert år. Fisketurisme og utleie av båt med utstyr er et område med økende aktivitet i Norge. Dette er en aktivitet det er knyttet risiko til og det har de siste 10 år omkommet i snitt 33 personer hvert år i fritidsbåtulykker.

Totalt har det vært 282 dødsulykker de siste 10 årene hvor til sammen 331 personer omkom. Gjennomsnittlig antall omkomne de siste 10 årene har dermed vært 33. I 2004 omkom hele 51 personer (se tabell 1).

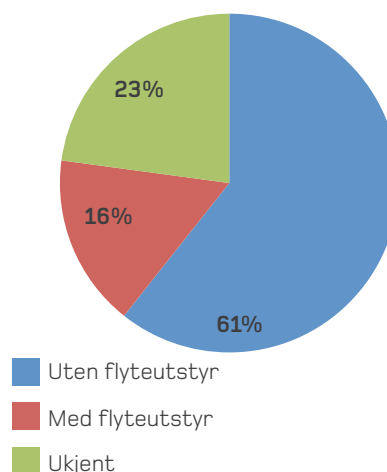
Flyteutstyr	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Totalt
Uten Flyteutstyr	24	21	34	26	24	13	11	10	16	20	199
Med flyteutstyr	3	3	9	4	4	3	8	7	5	8	54
Ukjent	4	5	8	4	6	7	11	14	12	4	75
	31	29	51	34	34	23	30	31	33	32	

Tabell 1. Oversikt over bruk av flyteutstyr i perioden 2002–2011. Kilde: Sjøfartsdirektoratets ulykkesstatistikk 2002–2011.

FIGUR 1 VISER ANTALL DØDSULYKKER I PERIODEN 2002–2011 FORDELT PÅ ANTALL KVINNER, MENN OG BARN (0–16). HELE 90 % AV DE OMKOMNE ER MENN.

FIGUR 2 VISER HVOR MANGE AV DE OMKOMNE SOM BRUKTE FLYTEUTSTYR I PERIODEN 2002–2011. HELE 61 % BRUKTE IKKE FLYTEUTSTYR.

Figur 1. Dødsulykker i perioden 2002–2011 fordelt på kjønn. Kilde: Sjøfartsdirektoratets ulykkesstatistikk 2002–2011.

Figur 2. Oversikt over bruk av flyteutstyr i perioden 2002–2011. Kilde: Sjøfartsdirektoratets ulykkesstatistikk 2002–2011.

DEL 3. TILSYNSAKSJON 2011

1. VALG AV TILSYNSOBJEKTER OG HVA DSB KONTROLLERTE

Tilsyn med tilbydere av forbrukertjenesten båtutleie 2011

DSB varslet ca. 200 virksomheter om mulig tilsyn knyttet til båtutleie i 2011. DSB gjennomførte tilsyn hos 9 virksomheter som alle ble varslet skriftlig i forkant med informasjon om lovgrunnlag og tema for tilsynet. I tillegg til dette ble det lagt ut en nyhetsmelding om de varslede tilsynene på www.dsb.no

Sentrale faktorer for utvelgelse av virksomheter:

- Risikobasert ut fra tidligere henvendelser til DSB, skadetall/dødsfall, politisaker etc.
- Geografisk spredning
- Store og små virksomheter

Utvalgte virksomheter, se vedlegg A

DSB skal ved bruk av tilsyn som virkemiddel påse at aktuelt regelverk etterleves slik at kun sikre forbrukertjenester tilbys forbrukere. Tilsynene med virksomheter som tilbyr båtutleie fokuserte spesielt på at kravene til systematisk sikkerhetsarbeid (internkontroll) var gjennomført samt hvordan dette gjennomføres i praksis for å ivareta sikkerheten. I den sammenheng ble følgende tema vurdert som viktig å kontrollere under tilsynene:

Tema for tilsynene:

- Risikovurderinger, utstyr i båtene, informasjon til publikum, vurdering av leietakers kompetanse
- Instruksjon i bruk av utstyr, inkl. båt, kart, redningsutstyr, flyteplagg, værmeldinger
- Kunnskap om utstyr, relatert til innkjøp, kontroll og vedlikehold av utstyr
- Avvikshåndtering - hvordan jobbes det med å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved utstyr og tjenesten
- Beredskapsrutiner og varslingsprosedyrer

Tilsynene ble utført som endags tilsyn. Det ble gjennomført intervjuer med de ansvarlige i virksomheten og foretatt en dokumentgjennomgang.

2. DSBs FUNN UNDER TILSYNENE

Det ble avdekket til sammen 23 avvik hos de 9 tilbyderne av båtutleie. De fleste avvikene knyttet til liten eller ingen kjennskap til gjeldende regelverk samt kravet om meldeplikt for farlige produkter og forbrukertjenester. Virksomhetene kunne ikke fremlegge skriftlige rutiner og annen dokumentasjon for sentrale punkter i sitt systematiske sikkerhetsarbeid (internkontroll) knyttet til tjenesten:

- Tilsynene viste at 8 av 9 virksomheter ikke kjente til at sikkerhet ved forbrukertjenester er regulert gjennom produktkontrollloven, og at denne gjelder for virksomheten.
- 3 av 9 virksomheter hadde ikke utført en skriftlig risikokartlegging av tjenesten.
- Tilsynene viste at 3 av 9 ikke hadde skriftlige rutiner som beskrev hvem som hadde ansvaret for de enkelte arbeidsoppgaver og når de skulle gjøres. Oppfølging av uhell og nesten-uhell var ikke dokumentert.
- Ingen av virksomhetene hadde kjennskap til meldeplikten og dermed ikke skriftlige rutiner slik at farlige produkter og alvorlige hendelser eller dødsfall knyttet til forbrukertjenesten eller produkt ble meldt til DSB.

Avvikene er nærmere beskrevet i vedlegg B.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke, men som ikke omfattes av definisjonen for **avvik**. Virksomhetens manglende etterlevelse av egne regler som er strengere enn lovkravene, vil fra tilsynsetatenes side ikke betraktes som et avvik, men kan omtales som en anmerkning.

DSB har gjennom tilsynene avdekket alvorlige mangler i den enkelte virksomhets internkontrollsystem. Dette systemet skal være med på å ivareta og bedre sikkerheten til de som leier en båt, og dermed forebygge at alvorlige skader og uhell inntreffer.

DSB ser det som bekymringsfullt at 8 av 9 av de kontrollerte virksomhetene ikke kjente til regelverket som regulerer tjenesten. Videre avdekket tilsynene at virksomhetene ikke kjente til kravet om at alvorlige hendelser eller dødsfall som skyldes en forbrukertjeneste eller produkt, skal meldes til DSB.

Tilsynene avdekket at flere av virksomhetene manglet skriftlige rutiner som beskriver ansvars- og oppgavefordeling. Dette er vesentlige elementer i et internkontrollsystem, som skal bidra til å ivareta sikkerheten til forbrukertjenesten båtutleie. En klar ansvars- og oppgavefordeling i kritiske situasjoner er avgjørende for at skadeomfanget skal kunne reduseres. Flere av virksomhetene kunne ikke dokumentere hvordan de utførte avvikshåndtering, slik som oppfølging av uhell og nesten-uhell. Dette er viktig for å kunne forhindre at gjentatte farlige situasjoner oppstår på grunn av samme årsak. Etter tilsynene mottok kontrollert virksomhet en rapport med avvik og anmerkninger. Avvik må rettes opp, mens anmerkninger er frivillig å rette opp.

Foto: Colourbox

DSB forhåndsvarslet tvangsmulkt dersom avvikene ikke ble rettet opp innen en bestemt frist. De fleste virksomhetene rettet opp avvikene innen fristen. DSB fulgte opp virksomhetene til alle avvikene var lukket.

3. DSBs FORVENTNINGER TIL BRANSJEN

DSB ønsket at tilsynsaksjonen skulle gi svar på hvordan det arbeides med sikkerhet ved båtutleie i virksomhetene, og om det tilbys en sikker tjeneste. DSB har gjennom tilsynene erfart at sikkerheten i varierende grad er ivaretatt ved forbrukertjenestene som tilbys. Tilsynene avdekket flere mangler i forhold til regelverkets krav til skriftliggjøring av sikkerhetsarbeidet i virksomhetene (ref. internkontrollforskriften, tabell 2), kjennskap til regelverket og kunnskap om meldeplikt ved alvorlige hendelser og dødsfall. Dette var uventet for DSB, ettersom regelverket har vært gjeldende i lang tid og aktuell informasjon er lett tilgjengelig på www.dsb.no.

Internkontroll innebærer at virksomheten skal:	Dokumentasjon
1. sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten	-
2. sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer	-
3. sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes	-
4. fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet	må dokumenteres skriftlig
5. ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt	må dokumenteres skriftlig
6. kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene	må dokumenteres skriftlig
7. iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen	må dokumenteres skriftlig
8. foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt	må dokumenteres skriftlig

Tabell 2. Internkontrollforskriften § 5 andre ledd.

Mangelfulle skriftlige rutiner og mangelfull dokumentasjon kan utgjøre et problem når uønskede situasjoner oppstår, som ulykker, uforutsett fravær av medarbeidere, med mer. I slike situasjoner er det viktig at det foreligger klare skriftlige rutiner for hva som skal gjøres av hvem og at rutinene er lett tilgjengelige for alle medarbeidere. Alle i virksomheten må være kjent med hvordan det arbeides med å sikre tilbud om trygge forbrukertjenester og produkter som oppfyller sikkerhetskrav, for å forebygge risiko for helseskader. Gjennom skriftliggjøring av sitt arbeid vil alle medarbeidere være kjent med og forberedt på hva som skal gjøres av hvem ved uønskede hendelser, også dersom det er fravær av enkelte medarbeidere. Virksomhetene skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tiltak for å redusere risikoforholdene. Det er viktig at virksomheten før aktivitetene igangsettes går gjennom hva som kan oppstå av farlige situasjoner og hvordan disse skal løses. Tiltak kan iverksettes på forhånd, men noen risikofaktorer kan det være vanskelig å eliminere helt og man må derfor ha en plan for å løse disse dersom de inntreffer, for eksempel hva hvis:

- Flere utleiebåter får problemer samtidig?
- En uønsket hendelse inntreffer med utleiebåt eller personer ombord?
- Leietaker kommer ikke tilbake til avtalt tid?
- Leietaker får problemer med motor eller annet utstyr?
- Uventet uvær/tåke - varslingsrutiner
- Tom for drivstoff

DSB forventer at virksomheter som tilbyr båtutleie gjør seg godt kjent med regelverket som gjelder for virksomheten. Det forventes også at dokumentasjonskrav som er gitt i internkontrollforskriften følges.

DSB forventer å motta melding om alvorlige ulykker knyttet til tjenesten samt hvilke vurderinger virksomheten foretar for å unngå at det skjer igjen.

Det er den enkelte virksomhet som selv må sørge for at det til enhver tid foreligger et system som ivaretar sikkerheten i forbindelse med tjenesten båtutleie. Den enkelte medarbeiders kompetanse og kunnskap om virksomhetens internkontrollsystem er en forutsetning for å vurdere om rutinene fungerer som forutsatt, og om det er nødvendig med endringer.

3.1 TILBAKEMELDING FRA TILBYDERNE AV FORBRUKERTJENESTEN BÅTUTLEIE

Under tilsynene var DSB også interessert i tilbakemelding fra tilbyderne om utfordringer knyttet til tjenesten, om dagens regelverk er dekkende, behov for forenkling mm. Tilbyderne hadde ikke noen klar formening om hvorvidt gjeldende regelverk som stiller krav til dem som tilbydere er godt nok eller om det kunne bli bedre/enklere. Det kom fram under tilsynene at flere av virksomhetene ikke kjente til regelverket.

Noen av tilbakemeldingene fra tilbyderne:

- Ønske om mer informasjon og veiledning om regelverk
- Positivt med tilsyn fra DSB fordi de da fikk mye "gratis" informasjon og veiledning
- DSB ble informert om at det finnes flere mindre tilbydere som ikke ivaretar sikkerheten på en seriøs måte. DSB ble anbefalt å føre tilsyn med disse også
- DSBs rolle som fag- og tilsynsmyndighet var lite kjent

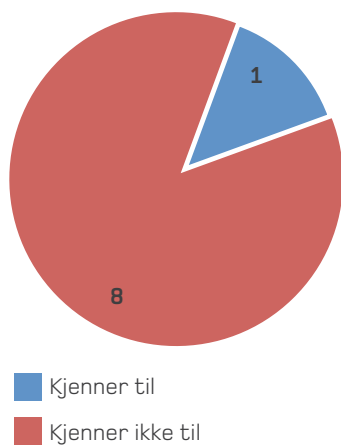
4. ER DET TRYGGERE Å LEIE BÅT SOM FØLGE AV DSBs TILSYN?

Er forbrukertjenesten båtutleie tryggere som følge av tilsyn? Ja, DSB har en klar oppfatning av at tilsyn bidrar til at det blir tryggere. DSB gir under tilsynene mye informasjon om gjeldende regelverk og våre forventninger til hva virksomhetene skal ha gjort av risikovurderinger samt dokumentasjonskrav. Informasjon gir den enkelte virksomhet et godt grunnlag for å opparbeide kunnskap om egen virksomhet og de tiltak som er nødvendige for å kunne ivareta sikkerheten til brukerne. DSBs generelle erfaring etter tilsyn med tilbydere av forbrukertjenester er at bevisstheten knyttet til sikkerhetsarbeidet i virksomheten har økt. Dette gjelder både tjenesten og produktene som inngår i tjenesten. Dette medfører større fokus på innkjøpsrutiner og risikovurderinger av produkter og forbrukertjenesten før de tilbys forbrukere, og dermed vil det være tryggere produkter og forbrukertjenester på markedet.

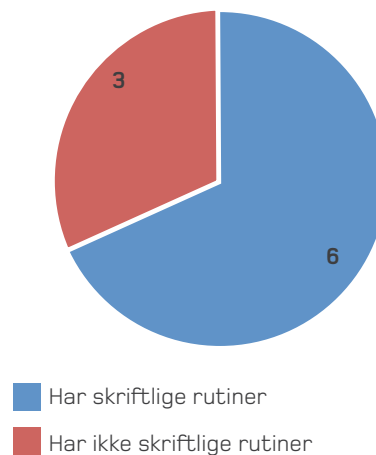
5. OPPSUMMERING OG TILTAK

DSBs forventninger var i liten grad i samsvar med funnene og erfaringene etter tilsynene, blant annet viser resultatene:

FIGUR 3 VISER AT HELE 89 % IKKE KJENNER TIL AT BÅTUTLEIE ER REGULERT GJENNOM PRODUKTKONTROLLOVEN OG INTERNKONTROLLFORSKRIFTEN.

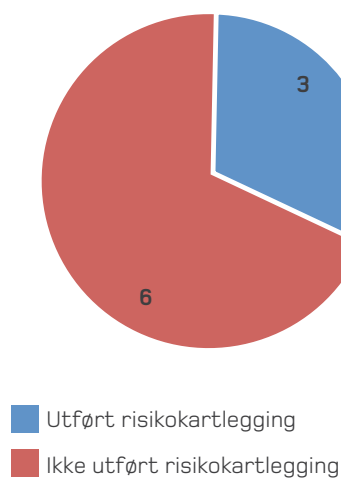
FIGUR 5 VISER AT HELE 67 % IKKE HAR SKRIFTLIGE RUTINER SOM BESKRIVER OPPGAVER OG ANSVARSFORDELING SAMT OPPFØLGING AV UHELL.

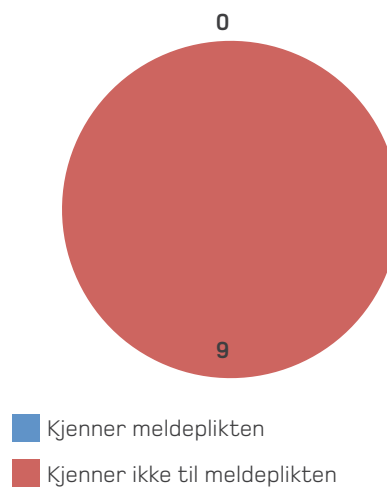
Figur 3. Antall virksomheter som kjenner til at båtutleie er regulert gjennom produktkontrollloven og internkontrollforskriften.

Figur 5. Antall virksomheter som har skriftlige rutiner som beskriver oppgaver og ansvarsfordeling samt oppfølging av uhell.

FIGUR 4 VISER AT HELE 67 % IKKE HAR UTFØRT EN SKRIFTLIG RISIKOKARTLEGGING AV TJENESTEN BÅTUTLEIE.

FIGUR 6 VISER ANTALL VIRKSOMHETER SOM KJENNER TIL KRAVET OM MELDEPLIKT FOR ALVORLIGE HENDELSER OG DØDSFALL.

Figur 4. Antall virksomheter som har utført en skriftlig risikokartlegging av tjenesten båtutleie.

Figur 6. Antall virksomheter som kjenner til kravet om meldeplikt for alvorlige hendelser og dødsfall

På bakgrunn av disse resultatene ser DSB derfor at tilsyn og informasjonsarbeid vil være nødvendige tiltak overfor aktører i bransjen også i årene fremover. Samtidig er det viktig å opprettholde den allerede eksisterende kontakten DSB har med ulike aktører.

DSB ser også behov for å videreutvikle samarbeidet med Politiet, Sjøfartsdirektoratet og bransje, særlig når det gjelder oppfølging av alvorlige ulykker og dødsfall. Dette for i enda større grad å få klarlagt årsakene til ulykkene slik at kunnskapen tas med i det forebyggende arbeidet til DSB, gjennom informasjons- og regelverksarbeid.

Funn og erfaringer fra tilsynene vil være et sentralt grunnlag i DSBs vurderinger i forbindelse med utarbeidelse av ny forskrift om sikkerhet ved forbrukertjenester.

Oppsummert foreslår DSB følgende tiltak:

- Mer informasjon til tilbydere av forbrukertjenesten båtutleie, spesielt informasjon om gjeldende regelverk, plikt til internkontroll og kravet om skriftliggjøring av sikkerhetsarbeid.
- Informasjon til importører av flyteutstyr og kravene som gjelder for PVU.
- Opprettholde og videreutvikle myndighets- og bransjekontakt, for eksempel ved faste kontaktmøter.
- Tettere kontakt med Sjøfartsdirektoratet, politi og redningstjenesten i oppfølging av ulykker for å få mer kunnskap om årsakene til alvorlige ulykker og dødsfall.
- Ytterligere informasjonstiltak som brosjyre (se vedlagte link) utarbeidet i samarbeid med Sjøfartsdirektoratet med flere.

Foto: Colourbox

DEL 4. VEDLEGG

VEDLEGG A: UTVALGTE VIRKSOMHETER FOR TILSYN MED FORBRUKERTJENESTEN BÅTUTLEIE

- Dolmøy Gjestebrygge AS
- Angelamfi Hitra AS
- Frøya Havfiskecamp
- Gurvikdal Havfiskesenter
- Hitra Turistservice AS
- Tuvsjyen AS
- Nord–Norsk Sjøsportsenter
- Fjordcamp AS
- Ringstad Sjøhus

VEDLEGG B: SAMLERAPPORT AVVIK OG ANMERKINGER AVDEKKET HOS VIRKSOMHETER SOM TILBYR FORBRUKERTJENESTEN BÅTUTLEIE 2011 (MED KOMMENTARER)

Har virksomheten oversikt over lover, forskrifter og standarder (Internkontrollforskriften § 5, pkt. 1 og produktkontrollloven § 3)	Avvik
<ul style="list-style-type: none"> • Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11. juni 1976 nr. 79 • Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 6. desember 1996 nr. 1127 	<p>Tilsynene viste at 8 av 9 virksomheter ikke kjenner til at sikkerhet ved forbrukertjenester er regulert gjennom produktkontrollloven og internkontrollforskriften og at disse gjelder for virksomheten. Det fremkommer heller ikke at virksomheten vet hvor regelverket er tilgjengelig.</p>
Risikokartlegging (Internkontrollforskriften § 5 annet ledd pkt. 6 og produktkontrollloven § 3)	Avvik
<p>Med risikokartlegging menes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ansvar for sikker tilrettelegging – kartlegge risiko, sikre produkter, inkludert vedlikeholds- og beredskapsplan. • Ansvar for sikker gjennomføring – informere om risikofaktorer, vurdere forutsetninger, gi instruksjoner/påbud og info om brukers ansvar. • Ansvar for sikker beredskap – Informasjon, avklaring, øvelse, rutiner overfor kunden, mv. dersom ulykken likevel skjer (førstehjelp, kommunikasjon, varsling mv.). • Er det etablert rutiner for å se hva som kan gå galt, hva gjøres for å forhindre at det kan gå galt? • Er det spesielle tiltak som må iverksettes ved spesielle forhold eller i spesielle områder? • Er det områder hvor båt/kano/kajakk ikke skal benyttes grunnet vær, vind eller strømforhold? • Gjøres det en vurdering av leietakers kompetanse/skikkethet? • Gis det informasjon og opplæring i sikker håndtering av båt? • Gis det opplæring/instruksjon i bruk av utstyr? • Er det beskrevet hva slags utstyr som skal være i båtene? • Gis det informasjon og opplæring i varslingsprosedyre? • Er det tatt hensyn til risikoen i tjenesten når beredskapsrutinene er etablert? • Utføres det regelmessig kontroll og vedlikehold av utstyr? • Er ovenstående dokumenterbar? Finnes for eksempel sjekklister som brukes overfor kunde? 	<p>Tilsynene viste at 3 av 9 virksomheter ikke hadde utført en skriftlig risikokartlegging av tjenesten.</p>
Avviksbehandlingssystem (Internkontrollforskriften § 5 annet ledd pkt 7. og produktkontrollloven § 3)	Avvik
<ul style="list-style-type: none"> • Har dere hatt uhell/ulykker med utleie av båt/kano/kajakk? Er det etablert rutiner/sjekklister for hva som skal følges opp ved uhell/ulykker? • Følges uhell og nesten-uhell opp med tiltak? Har tidligere hendelser ført til endringer i tjenesten, eventuelt tiltak? • Hvem har ansvar for at oppfølging gjøres? 	<p>Tilsynene viste at 3 av 9 virksomheter ikke hadde skriftlige rutiner som beskriver hvem som har ansvaret for de enkelte arbeidsoppgaver og når de skal utføres. Oppfølging av uhell og nesten-uhell var ikke dokumentert.</p>

Flyteutstyr (Forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr (PVU), CE-merking § 15)	Avvik
<ul style="list-style-type: none"> • Er flyteutstyr CE-merket? 	Ingen
Meldeplikt (Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven))	Avvik
<ul style="list-style-type: none"> • Meldeplikt om farlige forbrukertjenester <p>Produktkontrollloven § 6b stiller krav om at myndighetene skal informeres om farlige forbrukertjenester og produkter</p> <p>Har dere rutiner for å sikre at meldeplikten overholdes?</p>	<p>Tilsynene viste at ingen av virksomhetene kjenner til kravet om meldeplikt. Den som eier eller leder virksomhet som tilbyr forbrukertjenester og som vet eller burde vite at denne utgjør en uakseptabel risiko for helseskade, skal straks informere tilsynsmyndighetene om dette. Meldingen skal også inneholde opplysninger om de tiltak som er iverksatt for å forhindre at forbrukertjenesten medfører en uakseptabel risiko for helseskade.</p>
Anmerkninger:	
Ingen	
Midlertidig forbud, jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 6.	
Det ble ikke lagt ned noe midlertidig forbud mot å tilby båtutleie som forbrukertjeneste.	
Oppfølging:	
DSB har fulgt opp virksomhetene med tiltak og alle avvik er lukket.	

VEDLEGG C: FORKORTELSER

DSB – Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

PVU – Personlig verneutstyr

CEN – Den europeiske standardiseringsorganisasjonen

RAPEX – Rapid Alert System for non-food Products

ISO – International Organization for Standardization

VEDLEGG D: KILDER

Sjøfartsdirektoratet: Petter Andre Søreng, e-post av 2012-05-25.

Fiskeridepartementet: Grete Heegaard, e-post av 2012-05-25.

VEDLEGG E: VEILEDNINGER, INFORMASJONSMATERIELL OG AKTUELLE NETTSIDER

www.dsb.no

- **Veileder i internkontroll for importører og produsenter av forbrukertjenester**
- **Temaveiledning i risikoanalyse**
- **Turistinformasjon – Om fiske og sikkerhet til sjøs i Norge**

www.lovdata.no

www.regelhjelp.no

www.sjofarsdirektoratet.no

www.fiskeridirektoratet.no

www.standard.no

VEDLEGG E: LISTE OVER STANDARDER (IKKE UTTØMMENDE)

Standardene kan kjøpes hos Standard Norge, se www.standard.no for mer info.

NS-EN ISO 12402-1:2005

Personlig flyteutstyr - Del 1: Redningsvester for havgående skip - Sikkerhetskrav (ISO 12402-1:2005).

NS-EN ISO 12402-2:2006

Personlig flyteutstyr - Del 2: Redningsvester for ekstreme offshore-forhold (nivå 275) - Sikkerhetskrav (ISO 12402-2:2006).

NS-EN ISO 12402-3:2006

Personlig flyteutstyr - Del 3: Redningsvester for offshore-forhold (nivå 150) - Sikkerhetskrav (ISO 12402-3:2006).

NS-EN ISO 12402-4:2006

Personlig flyteutstyr - Del 4: Redningsvester for innland/nær kysten (nivå 100) - Sikkerhetskrav (ISO 12402-4:2006).

NS-EN ISO 12402-5:2006

Personlig flyteutstyr - Del 5: Flytehjelpemidler (nivå 50) - Sikkerhetskrav (ISO 12402-5:2006).

Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap

Rambergveien 9
3115 Tønsberg

Tlf.: 33 41 25 00
Faks: 33 31 06 60

postmottak@dsb.no
www.dsb.no